

СЕКЦІЯ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 373.2:070.486 (051)

ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІТЧИЗНЯНИХ ФАХОВИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

Беспалько Г.М., асистент кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті проаналізовано висвітлення проблеми естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності у вітчизняних фахових періодичних виданнях. Виокремлено основні напрями, проаналізовано зміст окремих публікацій відповідно до визначених етапів генези теорії та практики дошкілля в Україні. Обґрунтовано вплив суспільно-історичних чинників на розвиток і спрямованість публікацій у фахових журналах. Основна увага звернена на висвітлення традиційних (методика навчання, керівництво зображувальною діяльністю тощо) та інноваційних підходів до естетичного розвитку дошкільника упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Встановлено наступність і новаторство в проблематиці публікацій із питань естетичного розвитку дітей дошкільного віку засобами зображувальної діяльності.

Ключові слова: дошкільник, естетичний розвиток, зображувальна діяльність, гра, дошкільний заклад, малювання, аплікація, ліплення.

В статье раскрыто освещение проблемы эстетического развития дошкольников средствами изобразительной деятельности в отечественных профессиональных изданиях. Выделены основные направления, проанализировано содержание отдельных публикаций в контексте обозначенных этапов генезиса теории и практики дошкольного образования в Украине. Обосновано влияние общественно-исторических факторов на развитие и направленность публикаций в профессиональных изданиях. Основное внимание уделяется освещению традиционных (методика обучения, руководство изобразительной деятельностью и др.) и инновационных подходов к эстетическому развитию дошкольников во второй половине ХХ – начале ХХІ в. Установлена преемственность и новаторство проблематики публикаций по вопросам эстетического развития детей дошкольного возраста средствами изобразительной деятельности.

Ключевые слова: дошкольник, эстетическое развитие, изобразительная деятельность, игра, дошкольное учреждение, рисование, аппликация, лепка.

Bespalko H.M. COVERAGE OF THE PROBLEM OF AESTHETIC DEVELOPMENT OF PRESCHOOL AGE CHILDREN BY MEANS OF IMAGING ACTIVITY IN DOMESTIC PROFESSIONAL PERIODICALS (SECOND HALF OF THE XX – BEGINNING OF THE XXI CENTURY)

The article analyzes the problem of aesthetic development of preschool children by means of figurative activity in domestic professional periodicals. The main directions are singled out, content of individual publications is analyzed in accordance with certain stages of the genesis of the theory and practice of the preschool in Ukraine. The influence of socio-historical factors on the development and direction of publications in professional journals is substantiated. The main attention is focused on the coverage of traditional (teaching methods, management of figurative activities etc.) and innovative approaches to the aesthetic development of preschoolers during other sexes. XX – beginning XXI century Continuity and innovation in the issues of publications on aesthetic development of preschool children by means of imaging activity was established.

Key words: preschooler, aesthetic development, figurative activity, game, preschool institution, drawing, application, modeling.

Постановка проблеми. Для ефективного розвитку освітньої системи велике значення має налагоджена науково-педагогічна комунікація, яка реалізується, переважно, через фахові періодичні видання. Вони виконують у суспільстві й освітньому просторі просвітницьку, інформаційну, діагностичну, ціннісно-орієнтаційну й інші

функції, розміщуючи на своїх шпальтах публікації вчених-теоретиків і популяризуючи передовий досвід освітян-практиків. На їхніх сторінках віддзеркалюється стан наукової думки, актуальні проблеми освіти й виховання молодого покоління, наявні інновації та перспективи. Так формується педагогічна свідомість читачів, серед яких не

лише фахівці-педагоги, а й пересічні громадяни, розширюються їхні уявлення про об'єктивні освітні реалії, проблеми, їх інтерпретацію та пошук шляхів розв'язання.

Водночас педагогічна періодика – цінне історіографічне джерело, залучення якого для аналізу розвитку педагогічних явищ у різні історичні періоди – обов'язкове й доцільне. Науково-теоретичний і практичний матеріал, опублікований на шпальтах фахових видань, зокрема й із проблем дошкілля, дозволяє створити цілісну, об'єктивну картину процесів, які характеризують дошкільну освіту на певному історичному відтинку, тобто за її допомогою дослідник має можливість простежити генезу ідей, концепцій, поглядів минулого, їхню трансформацію в сучасні наукові підходи. Оскільки фахова преса завжди була потужним джерелом розвитку та поширення ідей дошкільного виховання, необхідним є аналіз і узагальнення висвітлення загальних і конкретних проблем на її сторінках, зокрема й питання естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль і значення періодичної преси в розвитку вітчизняного шкільництва та педагогічної думки були предметом численних наукових досліджень. Вплив фахових видань на становлення педагогічних ідей в історичному аспекті досліджували Г. Бигар, І. Дубінець, Н. Гордій, І. Зайченко, М. Кухта, С. Лаба, А. Оникович та ін. Особливості функціонування педагогічних видань, висвітлення на їхніх сторінках проблем виховання, навчання стали предметом спеціальних наукових розвідок таких дослідників, як: А. Говорун, І. Мельник, І. Нефьодова, З. Полуяктова, У. Яворська та ін. У дисертаційних дослідженнях І. Зайченка, С. Лободи, Е. Панасенко, А. Пугач, В. Розгон, Н. Хміль та ін. обґрунтована роль вітчизняної педагогічної журналістики в становленні української національної школи, формуванні ідеалу вчителя.

Для розгляду висвітлення проблеми естетичного розвитку дітей засобами зображувальної діяльності доцільно залучити також концептуальні праці з історії вітчизняної та дошкільної освіти (Л. Артемової, З. Борисової, Т. Поніманської, О. Сухомлинської, Т. Степанової, І. Улюкаєвої та ін.), із сучасного стану розвитку дошкілля в Україні (А. Богуш, С. Васильєвої, Л. Меленець, І. Цюпак, Н. Фроленкової та ін.), з історичних аспектів і сучасної проблематики естетичного виховання (В. Бутейко, О. Гудовсек, О. Донченка, Л. Масол, О. Михайличенка, О. Рудницької, Т. Танько, Н. Тарапаки, Р. Яцишина та ін.), з особли-

востей естетичного виховання дошкільників (Е. Белкіної, Г. Лазаренка, О. Половіної, М. Чернявської, О. Удіної та ін.).

Такий комплекс наукових досліджень є підґрунтям висвітлення проблеми естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності загалом, однак історичний період розвитку фахової дошкільної періодики (друга половина ХХ – початок ХХІ ст. – Г. Б.), основні напрями теоретико-практичних публікацій, наступність і новаторство їхньої проблематики ще не стали предметом окремого розгляду.

Постановка завдання. З огляду на вищезазначене, метою статті є аналіз, систематизація й узагальнення висвітлення проблеми естетичного розвитку дітей дошкільного віку засобами зображувальної діяльності на сторінках фахових періодичних видань упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж звернутись до аналізу висвітлення питань естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності у фахових періодичних виданнях, зазначимо, що відповідно до об'єктивних історичних, культурно-освітніх чинників, доцільно виокремити два етапи генези теорії та практики дошкілля в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Застосовувавши історико-хронологічний підхід, виокремимо: 1 етап – 1951–1990 рр., 2 етап – 1991–2005 рр., упродовж яких відбувались якісні зміни в структурі, змісті, методиці та технологіях дошкільної освіти в Україні, що відобразилось на шпальтах фахової періодики. На першому етапі українська періодика педагогічного, зокрема й дошкільного, спрямування розвивалась у спільному контексті радянського освітнього простору (Україна у 50-ті – початок 90-х рр. ХХ ст. входила до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (далі – СРСР) – Г. Б.), тому загалом відображала єдині підходи до теорії та практики дошкілля, хоча саме через періодичну фахову пресу науковці та вихователі-практики могли донести до громадськості власні оригінальні ідеї чи досвід. У ці роки проблематика дошкільної освіти відображалась на сторінках часописів «Дошкільне виховання», «Дошкольное воспитание», «Дошкільна педагогіка і психологія», «Советская педагогика», «Педагогика и народное образование в СССР», «Народное образование», «Педагогика», «Педагогіка і психологія», «Радянська школа», «Радянська освіта», «Учительская газета». Пріоритет і найбільший авторитет мали, безперечно, журнали «Дошкольное воспитание» і «Дошкільне виховання»;

у 1965 р. з'явився науково-методичний збірник Міністерства освіти Української Радянської Соціалістичної Республіки (далі – УРСР) «Дошкільна педагогіка і психологія», який виходив протягом 1965–1982 рр.

На 2 етапі українська педагогічна періодика представлена всеукраїнським громадсько-політичним тижневиком «Освіта», педагогічною газетою «Освіта України», місячником Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук «Педагогічна газета». Крім державних фахових видань, освітяни використовують у своїй діяльності часописи, засновані благодійним фондом «Перше вересня» спільно з Видавничою групою «ПВ» – газету «Шкільний світ», з додатками до неї («Дитячий садок» та ін.). Журнал «Дошкільне виховання» зберіг свій статус і значущість як провідне фахове видання із проблем дошкільної освіти.

Журнал «Дошкольное воспитание» почав виходити 1928 р. як друкований орган Міністерства освіти Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки (далі – РСФРР). У 1950-ті рр. проблематика естетичного розвитку дітей засобами зображувальної діяльності була відображена в низці тематичних рубрик, як-от: «Психологія», «История педагогики», «Критика и библиография», «История дошкольного воспитания», «Теория дошкольного воспитания», «Содержание и методика воспитания и обучения в детском саду», «Организация дошкольного воспитания», «Беседы с воспитателями» та ін. Наприклад, № 12 за 1957 р. був присвячений проблемам естетичного виховання дошкільників і містив не лише статті вчених Н. Ветлугіної, Н. Сакуліної, Н. Карпинської, В. Єзикеєвої та ін., а й методичні матеріали інформаційного характеру для вихователів у рубриці «Что читать по вопросам художественного воспитания». Так, Н. Сакуліна в статті детально проаналізувала зміст терміна «художнє виховання», який у середині 1950-х рр. почав активно вживатись поряд із поняттям «естетичне виховання»; визначила його завдання (естетичне сприйняття навколишньої дійсності як спосіб ознайомлення з оточенням; виховання правильного ставлення до людей, явищ суспільного життя, природи, творів мистецтва шляхом формування естетичних почуттів, елементарних естетичних суджень і художнього смаку; всебічний розвиток художньо-творчих здібностей дитини), засоби і форми (прогулянки, екскурсії, ігри, заняття зображувальною діяльністю) [6, с. 14]. Стаття містить методичні рекомендації про відбір художнього матеріалу для естетичного розвитку дітей; про методику організації

занять із зображувальної діяльності, приклади щодо навчання малюванню, аплікації тощо.

У 1960-ті рр. структура журналу вдосконалилась, з'явилися рубрики «Воспитание и обучение», «Методические советы», «Воспитывать благородные чувства», «Деятели дошкольной педагогики», «Прекрасное – детям» та ін. Якщо йдеться про проблематику, то фіксуємо публікації, присвячені питанням художнього оформлення й естетичного вигляду дошкільних установ (Н. Ветлугіна, Н. Сакуліна та ін.), взаємодії вихователів і художників у керівництві зображувальною діяльністю дітей (Є. Афанасьєва, Л. Віхрова та ін.), підготовки вихователів до навчання дітей малюванню, ліпленню, аплікації (В. Дебрейцер, Е. Лоотсар та ін.), методики навчання малюванню, використання мотивів народної творчості, зокрема й українського орнаменту (М. Богданова, О. Ковальська, Б. Неменський та ін.).

У рубриці «Теория педагогики» проблематика естетичного розвитку в 1960-ті рр. була пріоритетною, наприклад, у концептуальній публікації Н. Зубаревої висвітлювались теоретичні напрацювання, аналізувались результати навчального експерименту, проведеного авторкою, завданням якого було навчити дітей естетично сприймати в натюрморті та пейзажі художньо відображені сторони дійсності, емоційно на них відкликатися [2, с. 34]. Автор статті переконана, що на заняттях з ознайомлення дітей із творами мистецтва слово педагога відіграє вирішальну роль: воно спрямовує увагу дітей і сприяє активному сприйняттю художнього полотна.

Навчання малювання – один із пріоритетних напрямів керівництва зображувальною діяльністю, тому частина публікацій розкриває теоретико-практичні аспекти цього напряму естетичного розвитку дошкільників. Зазначимо, що серед них були й такі, що спрямовувались безпосередньо до уваги вихователів, батьків, тому стиль викладу матеріалу в них був доступним і зрозумілим. Наприклад, № 1 за 1964 р. містив декілька матеріалів про заняття малюванням, автори статей використовували кличну форму побудови речень, як-от: «<...> запропонуйте дітям малювати на вільну тему <...>», «<...> розвивайте зорову пам'ять дітей <...>», «<...> малюйте в послідовності від головного до уточнення конструкції, не переходьте до зображення деталей, поки не виокремите основне <...>» тощо. (переклад автора статті – Г. Б.) [3, с. 91–92].

У 70–80-ті рр. ХХ ст. в журналі «Дошкольное воспитание» простежувалась тенденція до висвітлення науковцями-те-

оретиками традиційних та інноваційних підходів до проблеми естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності й водночас до широкого висвітлення і популяризації позитивного педагогічного досвіду. Тематика публікацій була достатньо широкою: гра та її роль в естетичному розвитку дітей і організації зображувальної діяльності (Г. Григор'єва, Т. Доронова, Л. Опаснова, Н. Тарловська, Л. Топоркова, С. Якобсон та ін.), методика ознайомлення дошкільників із творчістю художників (В. Воробйова, Т. Дворниченко, О. Калініна, Л. Панова та ін.), єдність навчання та розвитку творчих здібностей дітей на заняттях із зображувальної діяльності (Г. Григор'єва, В. Кар'єєва, Т. Комарова, С. Чемортан та ін.), планування і методика проведення занять із конструювання (Л. Куцакова, Н. Тарловська, Л. Топоркова та ін.), опис методик навчання малювання, аплікації, ліплення (Т. Доронова, Л. Михайленко, Л. Фокіна, Н. Фролова та ін.).

Перший український науково-методичний журнал дошкільного спрямування «За комуністичне виховання дошкільника» почав друкуватися в травні 1931 р. в Харкові (з 1937 р. – у Києві). У травні 1951 р. видання поновило діяльність під назвою «Дошкільне виховання». Упродовж досліджуваного періоду тематичних рубрик було прилизно 50, найбільш потужними вважаємо: «Методичні розробки, конспекти, плани», «Практика», «Забуті імена», «Теорія і методика», «Ми і діти», «Методична служба: на шляхах перебудови», «На допомогу вихователів».

До середини 1970-х рр. журнал через об'єктивні обставини (застаріла технологія друку, папір низького ґатунку тощо) не міг вміщувати на своїх сторінках якісний ілюстративно-зображувальний матеріал, що надавало йому вигляду «примітивного збірника, в якому і найцікавіша публікація втрачала свою привабливість» [1, с. 12]. З 1978 р. змінився не лише дизайн часопису (він став багатоілюстративним), а й наповнились новим змістом його рубрики («Лабораторія передового досвіду», «Родинна світлиця», «Майстерня умільця» та ін.). Попри, здавалося б, далеку від політики тематику публікацій, журнал також виходив із цензорським грифом, тому фото храму чи використання в кольоровому дитячому малюнку одночасно блакитного й жовтого кольорів могло бути розцінене як прояв буржуазного націоналізму [1, с. 13]. Водночас ще задовго до перебудовчих 1980-х рр. науковцями журналу розпочалась робота над концепцією національного дитячого садка, спрямованою на подолан-

ня авторитарних методів виховання, прилучення дітей до скарбів рідної мови та літератури, народних традицій і мистецтва.

У 1980-ті рр. питання естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності порушувалось у публікаціях М. Балашової (рідний край у малюнках дітей); Т. Комарової (образотворча діяльність і розвиток дитини), В. Котляра (методика предметного малювання); С. Козиревої та З. Майстрової (комплексний підхід в естетичному вихованні дітей); К. Назаренко і В. Ждан (формування вміння виготовляти поробки із природного й інших матеріалів); Г. Підкурғанної (навчання дітей розуміти мову мистецтва); А. Смирнової (творчість у зображувальній діяльності дошкільників); Г. Шевченко (навчання аплікації за народними мотивами) та ін. У рубриці «Методичні розробки, конспекти, плани» друкувались розробки занять (орієнтовний розподіл початкового матеріалу) з образотворчого мистецтва, малювання, ліплення, аплікації та конструювання.

З 1991 р. «Дошкільне виховання» – це щомісячний науково-методичний журнал для педагогів і батьків, в якому функціонував відділ проблем естетичного виховання, яким завідувала Н. Андрусич. Контент-аналіз публікацій із проблем естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності дозволяє виокремити висвітлення таких тематичних напрямів науково-теоретичних і практичних досліджень у журналі: теоретичні аспекти, зокрема і зміст програм «Дитина», «Малятко», їхній потенціал і шляхи застосування в практиці вихователів дошкільних закладів (Е. Белкіна, Н. Кириченко, Т. Науменко, Т. Поніманська, О. Проскура, Л. Євсєєва та ін.), психологічні основи зображувальної діяльності (О. Долинна, Ж. Юзвак); висвітлення практичного регіонального досвіду (Л. Богданова, М. Кікцьо, Л. Шкаріна, Л. Шульга та ін.); методичні рекомендації з організації та керівництва зображувальною діяльністю дошкільників (О. Дронова, Л. Калуська, З. Карпенко, Г. Підкурғанна, Л. Сенюра, О. Трусова та ін.); пропаганда інноваційних технік і видів зображувальної діяльності (витинанка, кляксографія, малювання долонькою, техніка штампування, малювання восковими свічками й аквареллю тощо) (Л. Дубина, М. Кікцьо, С. Сосина та ін.); методика ознайомлення дітей зі спадщиною українських художників (рубрика «Картинна галерея. Український живопис»).

Наприклад, у рубриці «Лабораторія передового досвіду» упродовж шести номерів друкувались матеріали, що висвітлювали досвід вихователя дошкільного закладу

№ 242 м. Запоріжжя Л. Шульги. У них було розглянуто проблему розвитку творчих здібностей старших дошкільників на заняттях із малювання, охарактеризовано зміст і методику навчання малювання натюрморту, портрета, особливості пейзажного малювання. Наприклад, характеризуючи пейзажне малювання, Л. Шульга розглядає його крізь призму пізнання дитиною навколишнього світу, крізь запахи і звуки, а, описуючи заняття з малювання портрета, характеризує так звані «маски настрою». Автор статей – творча особистість – вона не лише організовує зображувальну діяльність дітей, а й збагачує їх власними казками, як-от: «Казка про олівці», «Казка про пензель», «Казка про натюрморт», «Барви осені» та ін. Л. Шульга розробила орієнтовну програму, в якій визначила мету, зміст і тематику занять для кожної вікової групи, сформулювала методичні поради [9, с. 18–20].

Досвід, основні принципи підходу до розвитку творчих здібностей дошкільників, методичні прийоми, дидактичний матеріал, послідовність підготовки дітей до сприймання творів живопису й ознайомлення з полотнами вітчизняних художників – ось далеко не повний перелік проблем, які порушувались у циклі статей завідувача яслами-садком № 88 м. Горлівки Донецької обл. Л. Шкаріної. Вихователь-практик робить акцент на емоційному сприйманні дітьми не лише творів живопису, а й краси природи, яка відображена на художніх полотнах. Її кредо: «Кожний малюк – художник», і задля його реалізації вона використовує різноманітні засоби та методи. Наприклад, вивчення теми «Народження картини» в середній групі вона пропонує розпочати з екскурсії до парку, розглядання дерев, квітів, трави, неба, яке супроводжується бесідою з дітьми про красу рідної природи. Заняття з дітьми може проводити художник-професіонал, його метою буде формування в дітей уявлень про народження картини, емоційне сприймання художнього твору, розвиток умінь вдивлятися в картину, висловлювати свої враження [8, с. 8].

Народне декоративно-прикладне мистецтво дає багатий матеріал для художнього сприймання, сприяє розвитку естетичних переживань, формує естетичні смаки. Розгляду цієї проблеми присвячені публікації О. Трусової, яка визначила загальні завдання й етапи ознайомлення вихованців із декоративно-прикладним мистецтвом, розробила програму і методичні поради до проведення занять у молодшій, середній і підготовчій до школи групах дошкільного закладу. Вона вважає, що важливим є до-

бір творів майстрів, накопичення вражень від розглядання яких спонукатиме дітей до активної зображувальної діяльності. Це повинні бути твори реалістичного змісту, зрозумілі дошкільникам, наприклад, для малювання, виконання дітьми аплікацій варто добирати предмети, оздоблені візерунками із простими композицією і колоритом, крупними елементами, доступними малятам для відтворення. Такою, наприклад, є глиняна з Опішні та дерев'яна з Яворова народна іграшка [7, с. 10].

Психологічні аспекти проблеми розглянуто в низці публікацій Ж. Юзвак, яка звертається до розкриття питання розвитку художніх здібностей дітей, методів вивчення і формування естетичного сприймання дошкільників. Вона вважає, що одним з ефективних засобів прилучення дошкільнят до світу краси є включення їх у різні види художньої діяльності, завдяки яким діти вчаться відтворювати навколишню дійсність, природу в малюнках, аплікаціях, піснях, казках. Деякі діти, зауважує вона, віддають перевагу зображувальній діяльності, швидше, ніж інші, засвоюють технічні прийоми і досягають кращих результатів, а створені ними образи – яскраві і виразні. Ж. Юзвак детально характеризує індивідуальні особливості дошкільників крізь призму схильності дитини до певних видів художньої діяльності в процесі формування естетичної позиції дошкільника [10, с. 8].

На початку XXI ст. в тематиці публікацій у журналі відображаються нові теоретичні підходи до естетичного розвитку дітей засобами зображувальної діяльності (художнє виховання й інтелектуально-творчий потенціал дитини, продуктивна діяльність, використання прийому активізації спонтанної діяльності (Л. Дабіжа, Л. Олійник та ін.); організація і планування продуктивних видів діяльності в молодшому дошкільному віці (Л. Олійник); розвиток творчого потенціалу дитини засобами зображувальної діяльності (Л. Дабіжа, О. Коваленко та ін.); нестандартні підходи до організації образотворчої діяльності дітей: заняття в художній студії із застосуванням різноманітних нестандартних технік малювання, організація авторських виставок і конкурсів дитячого малюнка, самостійне виготовлення дитячих книжечок (Г. Шустик, О. Коваленко та ін.); експериментальні форми: дитяча майстерня для навчання ліплення (С. Огурцова).

У статті Л. Олійник, наприклад, висвітлена проблема організації та планування продуктивних видів діяльності в молодшому шкільному віці, до яких автор відносить малювання, аплікацію, ліплення, конструюван-

ня. Здійснивши психологічне обґрунтування проблеми, автор висловлює думку, що в молодших дошкільників має місце спонтанна діяльність, активізація якої забезпечить вільний розвиток дитини в багатому предметному середовищі за участі значущого дорослого в цьому розвитку. Активізація спонтанної діяльності (прийом АСД), на думку Л. Олійник, – це динамічна система міжособистісних стосунків групи дітей і педагога, що складається із двох взаємопов'язаних процесів спілкування і спільної діяльності [4, с. 12]. У продуктивних видах діяльності використання прийому АСД допомагає розвинути світосприймання дитини, її здатність емоційно відгукуватись на враження від навколишнього світу, сприяти зростанню бажання відтворювати його засобами образотворчого мистецтва, робити це із задоволенням і творчо. Для реалізації такого завдання Л. Олійник формулює чіткі методичні поради щодо структурування практичного матеріалу в межах проведення занять в умовах дошкільного закладу, акцентує увагу на особливостях малювання, аплікації, конструювання як продуктивних видів діяльності дітей.

Умотивованою здається нам думка В. Розгон, що часопис «Дошкільне виховання» – видання, яке протягом тривалого часу виконує просвітницько-інформаційну функцію, що реалізується в психолого-педагогічній просвіті батьків, популяризації кращих вітчизняних і закордонних надбань науки та практики заради організації справи виховання наймолодших на високонауковому підґрунті [5, с. 268].

У 1997 р. прагнення редакції журналу не зупинятись на висвітленні реалізації нагальних питань дошкільної освіти, шукати нові форми роботи, надати педагогам і батькам максимальної, всебічної та якісної методичної допомоги зініціювало появу додатків «Палітра педагога» і «Джміль». Саме «Джміль» – журнал для дітей від 5 до 10 років, батьків і педагогів у рубриках «Художня студія», «Вернісаж», «Майстерня», «Студія декоративного мистецтва» постійно звертається до проблем естетичного розвитку дошкільників засобами зображувальної діяльності.

Висновки із проведеного дослідження. Отже, упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст. на шпальтах фахових періодичних видань, передусім – журналів «Дошкольное воспитание» і «Дошкільне виховання», проблематика естетичного роз-

витку дітей засобами зображувальної діяльності посідала одне із провідних місць. Основними напрямками публікацій були питання методики навчання зображувальної діяльності, керівництво різними видами такої діяльності (малювання, аплікація, ліплення, конструювання), популяризація творів художників як засобу естетичного розвитку дошкільників, аналіз практичного досвіду роботи вихователів дошкільних закладів, пропаганда нових технік зображувальної діяльності, інноваційних методик тощо. Їхня спрямованість, різноманітність, тематика розширювалась відповідно до суспільно-зумовлених історичних етапів (1 етап – 1951–1990 рр.; 2 етап – 1991–2005 рр.) генези теорії та практики дошкільної освіти в Україні. У результаті контент-аналізу статей у фахових журналах встановлено наступність і новаторство в проблематиці публікацій із питань естетичного розвитку дітей дошкільного віку засобами зображувальної діяльності. Подальшого аналізу потребує дослідження питання взаємозв'язку, відображення й узгодження змісту теоретичних публікацій та напрацювань педагогів-теоретиків і практичної роботи вихователів дошкільних закладів упродовж означеного історичного періоду тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Журбицька Т. Світ, у якому завжди сонячно / Т. Журбицька // Дошкільне виховання. – 2001. – № 6. – С. 12–13.
2. Зубарева Н. Эстетическое воспитание средствами изобразительного искусства / Н. Зубарева // Дошкольное воспитание. – 1966. – № 9. – С. 34–39.
3. Лебедева Е. Учитесь рисовать / Е. Лебедева, Т. Комарова // Дошкольное воспитание. – 1964. – № 1. – С. 91–94.
4. Олійник Л. Зображуємо навколишній світ / Л. Олійник // Дошкільне виховання. – 2002. – № 9. – С. 12–13.
5. Розгон В. Соціокультурна та освітня місія педагогічної преси на прикладі журналу «Дошкільне виховання» / В. Розгон // Педагогічний дискурс. – 2012. – Вип. 11. – С. 267–270.
6. Сакулина Н. Содержание художественного воспитания / Н. Сакулина // Дошкольное воспитание. – 1957. – № 12. – С. 14–19.
7. Трусова О. Наслідуючи майстрів / О. Трусова // Дошкільне виховання. – 1992. – № 6–7. – С. 10–11.
8. Шкаріна Л. Шлях до мистецтва / Л. Шкаріна // Дошкільне виховання. – 1992. – № 1. – С. 8–9.
9. Шульга Л. Коли оживають речі / Л. Шульга // Дошкільне виховання. – 1994. – № 1. – С. 18–20.
10. Юзвак Ж. Краса врятує світ / Ж. Юзвак // Дошкільне виховання. – 1993. – № 12. – С. 8–9.